

CODI 28505 FONTS CLÀSSIQUES PER A L'ESTUDI D'HISPÀNIA

Prof. Salvador TEIRA I SERRANO

Continguts

Aquesta assignatura és oferta com a optativa dins el nou Pla d'Estudis de la UAB per al Segon Cicle de la Llicenciatura de Filologia Clàssica, essent d'interès també per als estudiants d'Arqueologia i d'Història Antiga.

Hom estudiarà la presència de les civilitzacions fenícia, grega i romana a la Península Ibèrica i Illes Balears a partir de les notícies que ens en donen els autors clàssics. Els continguts teòrics seran treballats, per tant, en base a l'anàlisi i el comentari d'una selecció de fragments referits a aquesta matèria, els quals seran examinats en versió bilingüe.

Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és que l'estudiant assoleixi uns coneixements generals sobre la història antiga d'Hispania mitjançant una lectura curosa i raonada de les fonts. En acabar el curs, ha de ser capaç, en primer lloc, de raonar les causes i d'exposar les conseqüències més importants de la presència fenícia, grega i romana a la Península i a les Illes; en segon lloc, ha de saber destriar els elements llegendaris i els històrics transmesos per les tradicions literàries i, també, ha de poder relacionar les informacions de les fonts literàries i les arqueològiques; finalment, ha de ser capaç de situar en el temps els principals autors antics que ens serveixen de font per a l'estudi de la història de la Península Ibèrica, així com conèixer-ne les obres principals i les circumstàncies en què les van produir.

Temari

1. COLONITZACIONS (SEGLES VIII-III aC)

1.1 Colonització fenícia. Les tradicions clàssiques referents a l'Extrem Occident. Motius de la colonització fenícia. El cas de Gadir. El cas d'Ebusus.

1. 2. Colonització grega.

1.2.1. Emporion. Anàlisi de les dades d'Estrabó, el paper comercial d'Emporion, el problema de la polis emporitana i les relacions gregues amb les poblacions indígenes.

1.2.2. El cas de Rhoda.

1.2.3. Presència grega a les costes del Llevant i del Sud Peninsular: Mainake i Hemeroskopeion.

1.2.4. El Periple d'Aviè: colonització fenícia i grega a l'Ora Marítima d'Aviè.

2. CONQUESTA I COLONITZACIÓ ROMANA (SEGLES III-I aC)

2.1. Marc històric. Els tractats Roma-Cartago del 348 al 226 aC. Causes de la Segona Guerra Púnica: el tractat de l'Ebre entre Roma i Cartago del 226 aC i la destrucció de Saguntum

2.2. Les ciutats: els primers assentaments romans i romanoindígenes a la Península Ibèrica: conquesta, assentament i fundació.

2.2.1. Conquesta: Saguntum i Carthago Nova.

2.2.2. Assentament: Tarraco, Emporiae i Carteia.

2.2.3. Fundació: Italica, Gracchuris, Corduba, Valentia, Palma i Pollentia.

2.3. Aspectes jurídics i socials de la romanització i de l'assentament dels itàlics.

2.4. Colonitzacions d'època de Cèsar i d'August (Augusta Emerita, Barcino...).

Avaluació

Hom realitzarà una prova final en què haurà de respondre diverses preguntes de selecció i fer els comentaris d'un o més textos en edició bilingüe i d'un mapa; aquesta prova suposarà un 80% de la nota final. L'assistència i participació tant a classe, com a les sortides de camp previstes, representaran l'altre 20%.

L'assistència a les sortides de camp que s'especifiquen a continuació, a l'apartat dedicat a la tutoria integrada, són obligatòries per tal d'aprovar l'assignatura.

Tutoria integrada

Les activitats de tutoria integrada es concentraran en pràctiques de camp consistents en la visita d'alguna de les ciutats estudiades com a objecte de la colonització antiga.

El programa d'aquestes sortides és el següent:

1. Visita a Empúries (Emporion-colònia grega i Emporiae-ciutat romana) i Ullastret (oppidum ibèric). Duració: un dia.
2. Visita a Tarragona (Tarraco-colònia romana, capital de la Hispania Citerior): Museu Arqueològic, muralles, circ, fòrum colonial, amfiteatre, necròpolis paleocristiana. Duració: un dia.
3. Visita a Barcelona (Barcino-colònia romana): Museu d'Història de la Ciutat, muralles, necròpolis de la plaça de la Vila de Madrid, Museu Arqueològic, Gabinet Numismàtic de Catalunya. Duració: dos dies.

Bibliografia

COMPILACIONS DE FONTS CLÀSSIQUES D'HISPÀNIA

Avieno, Testimonia Hispaniae Antiqua, Vol. I, cur. J. Mangas, D. Plácido, Madrid 1994.

Fontes Hispaniae Antiquae (1922--), cur. A. Schulten, P. Bosch Gimpera i L. Pericot.

Fuentes para la historia de España Antigua, cur. C. Martínez López, Fco. Muñoz Muñoz, Granada 1982.

Historia de España, Vol. II: Textos y documentos de historia antigua, media y moderna hasta el s. XVII, cur. M. Tuñón de Lara, Barcelona 1983.

La Península Ibérica en los autores griegos: de Homero a Platón, Testimonia Hispaniae Antiqua, Vol. IIA, cur. J. Mangas, D. Plácido, Madrid 1998.

Les cités de l'Occident romain du Ier siècle avant J.-C. au VIe siècle après J.-C. Documents traduits et commentés, cur. F. Jacques, Paris 1990.

Les Illes a les fonts clàssiques, cur. C. Blanes y Blanes, Palma de Mallorca 1990.

Nueva historia de España en sus textos. Prehistoria y edad antigua, cur. A. Balil, G. Delibes, Santiago de Compostela 1976.

Orígens dels Països Catalans en els clàssics grecs i llatins, cur. P. Villalba i Varneda, Barcelona 1984.

Roman Statutes, cur. M.H. Crawford, London 1996.

Textos de España Antigua. Selección y comentarios, cur. M.A. Rabanal, León 1989.

CATÀLEGS D'EXPOSICIÓ SOBRE LA HISPÀNIA ANTIGA I ELS SEUS COLONITZADORS

Roma a Catalunya, Barcelona 1992, publicat per l'Institut Català d'Estudis Mediterranis.

I Greci in Occidente, Venecia, Palazzo Grassi 1996.

Les Ibèeres, Barcelona 1997.

Hispania romana. Da terra di conquista a provincia dell'Impero. Roma, 22 settembre-23 novembre 1997.

Hispania. El legado de Roma. Zaragoza, septiembre-noviembre 1998. Catálogo de la exposición "En el año de Trajano".

Els grecs a Ibèria. Seguint les passes d'Hèracles, Barcelona 1 juny-15 setembre, Museu d'Arqueologia de Barcelona 2000.

Bibliografia temàtica

La bibliografia de cada tema es comentarà a classe en el moment oportú.

